

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין הפאכע באקאנע וואס ווארט פלאנען

גליון מס' 668

פרשת נח

ד' במור השון התשפ"ג

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ שלמה יחיאל בן שבע ע"ה | לע"נ יצחק בן מיטה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהיה בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים צוק"ל ומרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה צוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

ערב שבת הבעל"ט יחול יום פקודת שנתו של המאור הגדול מורנו ורבנו צוק"ל, שמשנה לשנה העולם מבין את האבידה הגדולה שאיבדנו.

וצריך לדעת שכל המעלות והדרגות שמרן הגיע הם, אך ורק מחמת שקיעותו ומסירות נפשו ללימוד תורה, וכמו שסיפרה פעם הרבנית ע"ה לאחד מתלמידי רבנו הי"ו:

באחד הבקרים לא חשתי בטוב, בקשתי מהרב שיקנה לחם אחד.

אמרתי לו שהמכולת למטה. אמר הרב בסדר. הלך, ואני מחכה ומחכה, עברה רבע שעה בערך עד שחזר. שאלתי אותו: "מה קרה לך? נבהלתי, בסך הכל שלוש ארבע דקות, איפה הלחם?" אמר לי הרב: "הלכתי ולא מצאתי את המקום". חייתתי ואמרתי לעצמי, לא אשלח אותו שוב, ודאי היה שקוע במחשבה באיזו סוגיה או בשאלה הלכתית.

ועוד מסופר שבאחת הפעמים, שנהגו של רבנו הסיעו לאחד משיעוריו הקבועים, ישב רבנו כהרגלו במכוניתו מאחור וספר בידו, שקוע בעומקה של תורה. משהגיעו למקום המיועד, אמר לו הנהג: "כבוד הרב, הגענו". אך רבנו אינו עונה. הוא חיכה כמה זמן, ושוב אמר לרבנו שהגיעו, כך נשנה הדבר כמה פעמים באין מענה.

הנהג חשב לעצמו אולי יש לרבנו נושא חשוב לסיים, והוא חיכה עוד מספר דקות. לאחר המתנה נוספת, אמר לו רבנו בפתאומיות: "כמה זמן אתה נוסע? היום הנסיעה ארוכה!" אמר לו הנהג: "כבוד הרב, מזמן אמרתי לרב שהגענו.

אמר לו רבנו: "מה אעשה? לא שמעתי".

זוהי שקיעות התורה באמת, שבזמן שרבנו לומד אפילו בדרך הוא שוכח מן העולם, כל כולו טמון ושקוע בתורה.

נלמד מדרכיו וממעשיו ונלך בדרכו והוא יהא לנו מליץ יושר ועל כל עם ישראל, ונזכה לראות בתחיית המתים במהרה בימינו אמן.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

ונח מצא חן בעיני ה'

אחד מתלמידיו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, בקש מרבו שיברכנו, והשיב לו הגאון, שהברכה הטובה ביותר היא "ומצא חן בעיני אלוקים", וממילא תמצא חן בעיני כל רואיך... גם אסתר המלכה זכתה להציל את ישראל בברכת החן שהשפיע עליה השי"ת, כמו שנאמר (אסתר, פרק ב' פסוק ט"ו): "ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל ראייה". בהוציאו את בני ישראל ממצרים, נתן להם הקב"ה חן, כמו שנאמר (שמות, פרק י"א פסוק ג') "ויתן ד' את חן העם בעיני מצרים", או (ירמיהו, פרק ל"א פסוק א') "מצא חן במדבר"...

השאלה הנשאלת היא: הכיצד זוכים לאותו חן? והנה, גילו לנו חז"ל שהדרך לזכות לכך היא על ידי ענווה ודרך ארץ. אסתר המלכה זכתה לחן ע"י ההסתפקות במועט כאשר לא ביקשה דבר והסתפקה במה שיש לה, וגם שלא שמרה לעצמה את זכות הצלתו של המלך בכך שהודיעה לו שעומדים לקשור קשר להרגו, אלא אמרה זאת בשם מרדכי. בכך שלא נטלה לעצמה את השכר אלא נתנתו לראוי לו, ולא קיפחה את שכרו של מרדכי, זכתה להביא גאולה לעולם.

גם יוסף הצדיק הצטיין במידה זו בכך שלא משך את בגדו מגבירתו, בגלל הדרך-ארץ שהיתה בו, דהרי סוף סוף היא היתה בעלת הבית, כמבואר ברמב"ן שם, ובשל כך זכה לחן. חסידים מספרים: פעם ישב הבעש"ט במוצש"ק עם החבראי קדישא, וזימר עימם בצוותא את הפזמון "ריבון העולמים", המובא בירושלמי. והנה, כשהגיעו לשערים, שערי אורה, שערי אורך ימים ושנים, שערי ברכה... שערי נקיות, וכו', שאל הבעש"ט: איזהו השער החשוב מכולם? ענה אחד מהחבראי, שערי נקיות: ענה השני ואמר, שערי הצלחה... ולא נחה דעתו של הבעש"ט, עד שענה הוא ואמר, בשם בתו, שהשער הגדול הוא שערי סיעתא דשמיא. דא זכיתא, לכל זכיתא. (לכך זכית, בכל זכית).

עלינו לדעת כי אפ"ע ששערי נקיות גדולים הם, בכל זאת שערי סיעתא דשמיא עולים על גביהם, וכדי לזכות בשער זה, עלינו למצוא חן בעיניו יתברך, ומאן דבעי למיהוי חסידא, שזיהר במילי דנזיקין, ולכן המנקה ביתו, וזורק אשפתו לרחוב, לא יוכל להימנות על אנשי אסתר המלכה, ולא על זרעו של יוסף הצדיק, והוא מאותם שאמרו להם החסיד (בבא קמא, דף נ' עמוד ב') 'למה אתה משליך מרשות שאינה שלך לרשות שלך. ואם דיברנו על חן ועל ענווה, הנה סיפור מופלא על ענוותם של ענקי ארץ.

פעם התארחו הגאונים רבי עקיבא איגר ובעל החוות דעת' מליסא בעיר אחת והתפללו יחדיו. והנה, בהגיע הבעל קורא לשלישי, קראו לרבי עקיבא איגר עלות לתורה וממש באותו רגע נשמעה חבטה בבית המדרש.

מה מאוד נירעשו המתפללים לראות את רבי עקיבא איגר נופל ארצה מתעלף. כמה מהנוכחים מיהרו אל הגאון כדי לעוררו מעלפונו, אך החוות דעת' אמרו להם שיתנו לו לגשת אל המתעלף כי רק הוא, החוות דעת', יודע את הסיבה להתעלפותו.

ניגש הגאון מליסא אל עמיתו ולחש באוזנו כדברים הללו: "האם העלית בדעתך שנתנו לך 'שלישי' בגלל שאתה יותר חשוב ממני? לא ולא, הסיבה לכך נעוצה רק בעובדה שאתה רבה של העיר פוזן, שהיא יותר גדולה מעירי, ליסא, ומתגוררים בה הרבה יותר תושבים מאשר בעיר בה אני מכהן כרב"... רק שמע הגר"ע איגר כך, והתעורר מעלפונו.

הרב הוסיף שנידמה לו ששמע מגיסו, הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, שכאשר סיפרו הדבר למרן החזו"א זצ"ל אמר שלא שמע את הסיפור ההוא ולא מכיר, אך אינו מתפלא על כך שרבי עקיבא איגר התעלף, שהרי משנה מפורשת היא במסכת אבות (פרק ו' משנה א'): 'ומלבשתו ענוה ויראת השם'.

זו היתה הנהגתם של גדולי הדורות בעם ישראל. ענווה עד אין קץ, ענווה שמקורה ביראת השם טהורה. עד כדי כך שרבי עקיבא איגר הזדעזע מעצם העובדה שהציבור מחשיב אותו יותר מה'חוות דעת' וזעזוע זה גרם לו להתעלף. מבהיל!!!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"מגדל וראשו בשמים"

לפני שנים רבות, נזקק רבינו להגיע לתל אביב בכדי לטפל בעניין ציבורי חשוב. בדרכו אל היעד - חלף הנהג על פני 'מגדל שלום', בנין גבוה בן למעלה משלושים קומות שנחשב במושגי הימים ההם ל'גורד שחקים'. ככלל, הבניה לגובה הייתה אז נדירה ביותר, ובנין בן למעלה משלושים קומות - היה חריג לחלוטין בנוף. אף שהתחבורה הייתה קשה באותם ימים, רבים נהרו מכל רחבי הארץ לראות את הפלא הארכיטקטורי, עם השלמות בנייתו.

ובכן, כשחלף רכבו של רבינו בסמוך למגדל, ביקש הנהג להפנות את תשומת ליבו לפלא הגדול. ככל שהתקרב הרכב אל המגדל עצמו - הגביר הנהג את מאמציו לזכות בתשומת ליבו של רבינו, אך לשווא. כביכול בעקשנות מכוונת, התעלם רבינו מניסיונותיו של הנהג, ונותר שקוע בלימודו. בחלל המכונית ריחף סימן שאלה גדול... "מדוע נהג כך רבינו? וכי מה היה קורה אילו היה מפנה את מבטו רק כהרף עין בכדי לחזות בפלא הגדול - אחר שהזדמן לסביבה בלאו הכי?" - תהו כל הנוכחים, אולם רבינו לא סיפק הסברים באותו הרגע.

רק לאחר ששב אל ביתו - פתח רבינו את סגור ליבו ושח לנהג התוהה: "בוודאי סבור אתה, כי סירבתי לחדול מלימודי אפילו לרגע בכדי לחזות בפלא הגדול, ואכן צודק אתה. חז"ל הקדושים הלא לימדונו כי המפסיק ממשנתו ואומר 'מה נאה אילן זה' וכיוצא - הרי זה מתחייב בנפשו. למרות זאת, מוכרח אני להודות כי לסירובי להפנות את מבטי, הייתה סיבה נוספת.

"אתה רצית להסב את תשומת ליבי לדבר פלא. ציינת כי הכול באים מקרוב ומרחוק בכדי לזון את עיניהם בפלא הלזה. אבל אני, הלא שקוע הייתי בפלא הגדול ביותר של הבריאה, בתורה הקדושה! אין פלא גדול יותר מאשר התורה, ולפיכך לא יכולתי להסב את מבטי ולהתיק את עיני אפילו לרגע אחד מהפלא העצום הזה! סירבתי להביט בפלא מעשה ידי אדם - בה בשעה שלפני ניצב הפלא הגדול ביותר, הפלא של הריבונו של עולם!" - סיים רבינו.

ואנו על פי דרכנו למדנו, כי אמנם ניתן להפיק תועלת מרובה מהתבוננות בנפלאות הבריאה, אמנם ניתן לשאוב מלא חפניים של אמונה מהתבוננות בתבונתו של הבורא יתברך, אולם ככלות הכול, ישנו פלא גדול יותר - הלא הוא התורה הקדושה, ואת זאת אסור לנו לשכוח אפילו לרגע!

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ותמלא הארץ חסד" (ו, יא).

בגמרא מסכת בבא קמא (דף סב): מובא כי ההבדל בין גזלן לחמסן הוא שהחמסן מכריח את האדם למכור לו חפץ בעל כורחו, והגזלן... כפשוטו! שואל רבי יוסף חיים, בעל ה"בן איש חי": מה חטאו ומה פשעו של האדם שחמסו ממנו עד שבא המבול גם עליו?

ותירץ ה"בן איש חי" במשל: גנב אחד נתפס בגנבתו ונידון לפני המלך למשפט. החמיר המלך בעונשו וגזר עליו גזר דין מוות. בטרם בוצע גזר הדין, לחש הגנב באוזנו של החייל השומר עליו כי יש לו לומר למלך דבר חשוב ביותר.

מה הדבר? שאל המלך. אזוני המלך - אמר הגנב - יודע אני סוד מיוחד במינו ואני חושש שאם יוציאו אותי להורג יד הסוד עימי ואיש לא ידע עליו לעולם...

ומהו אותו הסוד? הסתקן המלך ושאל. יודע אני - אמר הגנב - לקחת גרעין של פרי, לבשל אותו עם סממנים שונים ואת התערובת לזרוע באדמה, לאחר מספר דקות יצמח במקום אילן לתפארת בעל פירות נאים.

התפעל המלך מאד ובקש מן הגנב להראות לו את הפלא. רשם הגנב רשימת מצרכים ומסרה אל אחד ממשרתי המלך ומשהובאו לפניו פתח במלאכה.

הביט המלך כיצד הגנב מערב סממנים שונים בסיר, אותו שפת על האש, ומפעם לפעם בחש בו בכף עץ ארוכה ואף רחרח והוסיף תבלינים כפי הצורך...

לבסוף הודיע הגנב כי התערובת מוכנה לשתילה באדמה. אולם - הוסיף ואמר הגנב - תנאי חשוב יש להצלחת הענין כי את השתילה יבצע אדם שלא גנב מאומה לעולם. רק אדם נקי כפיים לגמרי יכול לבצע את הפלא, לכן - התנצל הגנב - אני איני יכול לשתול באדמה את שתיל הפלא אבל אולי המשנה למלך יכול...

החוויר המשנה למלך ובחיון מתנצל הודה כי בצעירותו נדמה לו כי נטל דבר מה שאינו שלו... אולי שר האוצר יכול? הוסיף ושאל הגנב.

הו לא! מיהר שר האוצר לסרב - הלא ידוע כי אני מתעסק בכספים רבים וחושש אני שמא בטעות קרה אי פעם ופרוטה לא לי השתלשלה אל כיסי... כדאי שמישהו אחרי יבצע את הניסוי...

אולי המלך עצמו? הציע הגנב. המלך זע בכסאו באי נוחות ובלתי ברירה הודה בחצי פה כי גם ידיו אינם נקיות לחלוטין...

אם כך הדבר - שאל הגנב - שכל שרי המלך ואף המלך עצמו אינם נקיים מעוון הגזל, מדוע נגזר עלי עונש כה חמור?... כן הוא גם הנמשל - אמר ה"בן איש חי" - אותו אדם שחמסו ממנו גם ידיו לא היו נקיות מחמס כלל וכלל...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

נגד הזרם (א)

אחת התשוקות העמוקות בנפש היא למצוא חן. אנשים יעשו הכל כדי למצוא

חן, השאלה היא רק בעיני מי, האם בעיני אנשים בשר ודם או בעיני הקב"ה, כשבועצם אין סתירה בין השניים, אנחנו מבקשים בברכת המזון 'ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם', אין בעיה למצוא חן גם וגם.

הבדיקה הראשונה היא מי קודם? הבדיקה השנייה מי בא על חשבון מי, האם מציאת חן בעיני אדם קודמת למציאת חן בעיני ד' או להיפך.

על נח מעידיה התורה שהוא זכה למצוא חן בעיני ד'. פרשת בראשית מסתיימת בפסוק 'ונח מצא חן בעיני ד'', בעוד שבעיני בני דורו הוא היה האנטי תזה של דור המבול, הוא היה בודד. התורה מעידה כי אותך ראיתי צדיק, רק הוא! נח ידע למצוא חן עם סדר עדיפויות נכון. נגד הזרם כשנתבונן לעומק נראה שהשורש והסוד טמון בפיתוח ובחיזוק היכולת ללכת.

בכוח להתמודד עם הסחף של האווירה ברחוב, בהפנמת הערך של 'אל יבוש מהמלעיגים עליו בעבודת ד'. אנו רואים שהרמ"א בפתח חיבורו כתב זאת כבר בסימן א', סעיף א',

ללמדנו שזהו השער והפתח לכל ענין בעבודת ד'. יהודי החשוב לו למצוא חן בעיני כולם לא יגיע ללכוד, רק אחד היודע להיות עז כנמר ולא להתייחס למלעיגים, הוא יהיה זה אשר יתעלה. אבותינו ואמותינו הקדושים נבחנו בכוח זה. נח נבחר בשל היותו צדיק תמיד בדור שמלאה בו חמס, דור בו איש כל הישר בעיניו יעשה, דור של מתירנות ושפע.

במדרשים מבואר עד כמה היה נח מושא ללעג וקלס מצד אנשי דורו ואין עמד נגדם ונשאר בצדקו, הוא עמד מול כולם וידע שיש מנהיג לבירה ועל כל דבר יבוא האלוקים במשפט. אברהם אבינו נכתר בשם 'אברהם העברי' על שם שכל העולם מעבר האחד הוא מהעבר השני, אברהם גדל בדור של עובדי אלילים, נולד לאבא 'יצרן' של פסלים והוא אברהם היה היחיד שהכיר את בוראו...

רבקה גדלה בבית עם אבא רמאי, עם אח כמו לבן ובכל זאת נשארה צדיקה, וכך יוסף הצדיק הוא יוסף בבית אביו והוא יוסף בבית אדוניו המצרי, וכך לאורך כל ההיסטוריה כל מי שגדל וצמח היה רק בזכות הכוח לעמוד נגד האווירה והסחף.

כשנרצה לדעת מהו הדבר שיבנה בנו כוח לעמוד מול לחץ חברתי, דבר המנוגד לאופי הבסיסי של האדם הרוצה במהותו להיות כמו כולם, יצור שחשבו לו בעיקר להיות מקובל אהוד ואהוב, נראה שהכול הוא ענין של 'עקרונות', כל דבר שיהפוך מסתם המלצה לעקרון יעמוד במבחן.